

VISOKA POSLOVNA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA NOVI SAD

EKONOMIJA EVROPSKE UNIJE

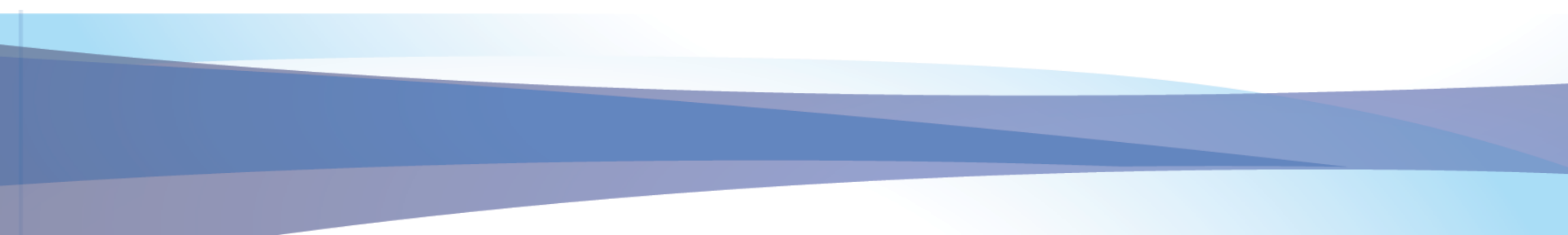

KLJUČNE INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE

KLJUČNE EU INSTITUCIJE:

- **Savet Evropske unije** (*Council of the European Union*), reprezentuje države članice.
- **Evropski parlament** (*European Parliament*), predstavlja građane Evropske unije.
- **Evropska komisija** (*European Commission*), politički nezavisno telo zaduženo za održavanje kolektivnog evropskog interesa.

PARLAMENTUM EUROPAEUM

- Pariskim ugovorom koji je potpisan 1951. godine ustanovljena je Parlamentarna skupština ili takozvana Zajednička skupština kao jedan od organa Evropske unije, koja je kasnije menja ime u Evropski parlament.
- Osim načina biranja članova Parlamenta, bitna razlika između aktuelnog i nekadašnjeg Parlamenta je pre svega u njegovim ovlašćenjima. Naime, Parlement ranije nije imao nadležnosti u domenu odobravanja pravnih propisa, već je njegova uloga bila samo savetodavne prirode. U to vreme jedini zakonodavac je bio Savet ministara, a Parlement je samo davao mišljenje koje nije bilo obavezujuće.
- U takvim situacijama, u postupku konstituisanja novog ili izmena nekog od postojećih ugovora danas se obavezno traži mišljenje Evropskog parlamenta.
- Svaki novi ugovor je Evropskom parlamentu je dodeljivao više demokratskih, nadzornih i zakonodavnih ovlašćenja.

- Ugovorom iz Brisela koji je potpisan 1975. godine, Parlament je stekao pravo kontrole završnih računa Evropske unije na kraju svake godine kao i pravo da proceni da li je Komisija promišljeno i ispravno trošila budžet Unije.
- Kasnije, odredbama Jedinštenog evropskog akta potpisanog 1986. godine, zahteva se prethodno odobrenje i saglasnot Parlamenta pri svakom proširivanju Evropske unije i prijemu novih država u članstvo.
- Zatim, Ugovorom iz Amsterdama koji je potpisan 1997. godine, Parlamentu je data jača pozicija u zakonodavnom postupku gde u saradnji sa Savetom učestvuje u donošenju odluka vezano za sva područja koja su predmet prava Evropske unije (zaštita potrošača, mobilnost radnika u druge zemlje, pitanja vezana za ekologiju i mnoga druga).

- Poslednji, Lisabonski ugovor koji je stupio na snagu 1. decembra 2009. godine, značajno je ojačao uticaj i podstakao moć Evropskog parlamenta.
- Lisabon proširuje nadležnosti Parlamenta naročito u domenu postupka saodlučivanja sa Savetom na brojne oblasti među kojima je i budžet Evropske unije, potrošnja na zajedničku poljoprivrednu politiku gde Parlament ranije nije imao veliku moć odlučivanja kao i politike trećeg stuba (pravosuđe i unutrašnji poslovi).
- Evropski parlament takođe dobija i važniju ulogu u postupku revizije Ugovora, kao i u izboru najviših predstavnika Unije. Ugovorom iz Lisabona je data i veća odgovornost nacionalnim parlamentima u sprovođenju zajedničke evropske politike, građanima Evropske unije je obezbeđeno više inicijativnosti, a Parlament dobija odlučujuću ulogu u izboru predsednika Evropske komisije.

AKTUELNA ORGANIZACIONA STRUKTURA EVROPSKOG PARLAMENTA

- Evropski parlament je izuzetno važan organ u institucionalnoj strukturi Evropske unije i možemo reći da njegova moć proizilazi iz delegiranih ovlašćenja koja su sistematizovana u tri grupe: zakonodavna, budžetska i kontrolna.
- Bitno je naglasiti već prethodno pomenuto da Parlament nema pravo samostalnog donošenja pravnih akata Evropske unije već se njegovo učešće u zakonodavnoj proceduri zasniva na vršenju manjeg ili većeg uticaja na akte koj donosi Savet.
- Evropski parlament je jedina institucija čije članove biraju građani na legitimnim izborima u svakoj državi članici.

Odnos između Saveta i Parlamenta se realizuje sprovođenjem tri vrste postupaka:

1. Postupak savetovanja (*assent/consent procedure*) uveden Rimskim ugovorom.
  2. Postupak saradnje (*cooperation procedure*) uveden Jedinstvenim evropskim aktom.
  3. Postupak saodlučivanja (*codecision procedure*) uveden Ugovorom iz Matrihta.
- Plenarna zasedanja se održavaju u Strazburu koji je ujedno i glavno sedište. Sastanci parlamentarnih odbora se održavaju na drugoj zvaničnoj lokaciji u Briselu gde se sastaju odbori, članovi političkih grupa i održavaju se komplementarne plenarne sednice, dok su administrativne službe Parlamenta smeštene u Luksemburgu

EVROPSKI PARLAMENT

FRAKCIJE PARTIJA
(obuhvataju više država)

PREDSEDNIŠTVO

STALNI ODBORI

PLENUM
753 predstavnika

GRAĐANI EVROPSKE UNIJE

ČLANOVI EVROPSKOG PARLAMENTA

- Prvobitno, članovi Parlamenta su bili imenovani od strane nacionalnih parlamenata država članica pa je Aktom o neposrednim izborima donetim 1976. godine predviđeno da članove Parlamenta biraju državljani zemalja članica neposredno, na izborima koji se održavaju jednovremeno i po jedinstvenom postupku
- Parlamentarni izbori se održavaju svake pete godine i pri tom države članice imaju potpunu slobodu odlučivanja o formi organizovanja izbora ali su obavezne da poštuju jednaka, demokratska, opšta pravila koja podrazumevaju jednakost polova i tajnost glasanja. Donja starosna granica za glasače iznosi 18 godina sa izuzetkom Austrije gde je to 16 godina.
- Najvažniji zajednički principi kojima se regulišu evropski izbori su:
  1. Direktno, univerzalno pravo glasa.
  2. Proporcionalna zastupljenost.
  3. Petogodišnji, obnovljivi mandat.

- Raspodela mesta u Evropskom parlamentu počev od 2009. godine predviđa smanjenje broja mesta i zasniva se na dva merila:
  1. proporcionalnost između broja birača i broja njihovih predstavnika
  2. merila predstavljenosti najmanjih država članica.
- Svaka država članica ima tačno utvrđen broj poslaničkih mesta koji se do sada kretao od minimalnih 6 ka masimalnih 99 mesta.
- Postoji sedam različitih parlamentarnih, političkih grupacija od kojih se dve posebno ističu po svojoj veličini, Grupa evropske narodne partije i Progresistički savez socijalista i demokrata. Parlament je pokretačka snaga politike Evropske unije.

 <p>Grupa evropske narodne partije (Hrišćanski demokrati)</p>	<p>Evropska narodna partija</p>
 <p>Progresistički savez socijalista i demokrata</p>	<p>Partija evropskog socijalizma Demokratska partija</p>
 <p>Savez liberala i demokrata za Evropu</p>	<p>Partija evropskih liberala, demokrata i reformista Evropska demokratska stranka</p>
 <p>Grupa Zelenih i Evropskog slobodnog saveza</p>	<p>Evropska partija zelenih Evropski slobodni savez</p>
 <p>Grupa evropskih konzervativaca i reformista</p>	<p>Razne evroskeptične stranke</p>
 <p>Konfederalna grupa Evropske ujedinjene levice i Nordijske zelene levice</p>	<p>Partija evropske levice Nordijska zelena levica Razne socijal-komunističke stranke</p>
 <p>Grupa slobodne i demokratske Evrope</p>	<p>Razne separatističke i nacionalističke stranke</p>
<p>NI Nesvrstani</p>	

- Parlament je mesto gde se susreću i mešaju politički i nacionalni stavovi svih država članica.
- Otuda se upravo tu rađaju mnoge političke inicijative. Ni jedna od pomenutih grupa nikada nije imala većinu u Parlamentu ali su zajednički uvek dominirale držeći neprekidno između 50% i 70% poslaničkih mesta.
- Da bi određena grupacija bila priznata od strane Parlamenta ona prema pravilima donetim juna 2009. godine mora da okuplja najmanje 25 članova Parlamenta i to iz sedam različitih država, pri tom pojedinci mogu biti članovi samo jedne političke partije.
- Često se grupacija zasniva na jednoj evropskoj političkoj partiji kao što je na primer slučaj sa evropskim narodnjacima, mada može i poput liberalne grupacije uključivati više od jedne partije kao i nacionalne stranke i nezavisne članove. Svaka politička grupa samostalno brine o svojoj unutrašnjoj organizaciji izborom predsednika, podpredsednika, osnivanjem odbora i sekretarijata.

PREDSEDNIK EVROPSKOG PARLAMENTA

- Predsednik Evropskog parlamenta se bira na obnovlji mandat od dve i po godine, odnosno polovinu mandata poslanika, sa osnovnim zadatkom da predstavlja Parlament u pravnim poslovima, spoljnim odnosima kao i u odnosima sa ostalim institucijama Evropske unije.
- Predsednik mora i sam biti član Parlamenta, a biraju ga svi ostali članovi. Da postoji većinska stranačka grupa, predsednik bi verovatno došao iz takve grupe, ali s obzirom na to da ni jedna grupa nikada nije imala većinu on lili ona se biraju iz jedne od većih stranačkih grupa na temelju međustranačke pogodbe.

Uz podršku i pomoć podpredsednika, Predsednik nadgleda rad skupštine i konstitutivnih tela i prisustvuje debatama na plenarnim zasedanjima.

On takođe vodi računa o poštovanju parlamentarnih pravila i procedura i garantuje sigurnost obavljanja svih aktivnosti Parlemanta i njegovih konstitutivnih tela.

Mišljenje predsednika je neophodno pri odlučivanju o važnijim međunarodnim pitanjima kao i njegove preporuke u smeru jačanja Evropske unije.

PARLAMENTARNI ODBORI

- U cilju pripreme i organizovanja rada na plenarnim zasedanjima Parlamenta, poslanici su podeljeni u nekoliko specijalizovanih stalnih odbora.
- Pored stalnih odbora, u organizacionoj strukturi Parlamenta prisutni su još i posebni odbori, istražni odbori i odbori usaglašavanja. Poput većine nacionalnih parlamenata, Evropski parlament ima stalne odbore i „ad hoc“ odbore koji se sastaju u Briselu kako bi razmotrili predloge zakonodavnih akata relevantnih za njihova područja ili sprovodili parlamentarne istrage.
- U Evropskom parlamentu postoji 20 stalnih odbora sačinjenih od 24 do 76 članova Parlamenta koji se sastaju u Briselu, jednom ili dva puta mesečno i pri tom se sve njihove rasprave javno održavaju.

- Svaki odbor ima sopstvenu upravljačku strukturu koju čine predsednik, administrativne službe i sekretarijat i bavi se određenim oblastima funkcionisanja Evropske unije i problemima njenih građana.
- Politička opredeljenost odbora se svakako ističe na plenarnom zasedanju Parlamenta. Neki od osnovnih zadataka odbora su predlaganje izmena zakona, usvajanje zakonodavnih predloga i podnošenje samoinicijativnih izveštaja o sopstvenom radu.
- Takođe, odbori razmatraju predloge Komisije i Saveta i pošto utvrde da je neophodno sastavljaju izveštaje koji se kasnije prezentuju na plenarnim zasedanjima Parlamenta.

DELEGACIJE EVROPSKOG PARLAMENTA

- Delegacije Evropskog parlamenta se bave održavanjem odnosa i razmenom informacija sa nacionalnim parlamentima onih država koje nisu članice Evropske unije. Na taj način, olakšava se predstavljanje Evropske unije u trećim zemljama kao i promovisanje osnovnih principa na kojima ona počiva: obezbeđenje sloboda, uspostavljanje demokratije, poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda i vladavina prava.
- Sastanci delegacija se održavaju jednom ili dva puta godišnje u mestu koje se naizmenično menja. Prvo je to jedno od zvaničnih sedišta Parlamenta, a zatim je to mesto koje odredi druga strana odnosno zemlja ne-članica Evropske unije.

Razlikujemo nekoliko tipova delegacija:

- 1. Zajednički parlamentarni odbori.*
- 2. Parlamentarni odbori za saradnju*
- 3. Ostale unutrašnje parlamentarne delegacije*
- 4. Delegacije za multilateralne parlamentarne skupštine*

POLITIČKI ORGANI EVROPSKOG PARLAMENTA

- U organizacionoj strukturi Evropskog parlamenta pored prethodno navedenih tela postoje i politički organi koji značajno doprinose boljem radu Parlamenta i efikasnijem rešavanju nastalih problema.
- Politički organi Evropskog parlamenta su:
  1. Konferencija predsednika (*The Conference of President*);
  2. Parlamentarni biro (*The Bureau*);
  3. Zavod službenika (*College of Questors*);
  4. Konferencija odbora predsednika (*Conference of Committee Chairs*);
  5. Konferencija delegacije predsednika (*The Conference of Delegation Chairs*).

SEKRETARIJAT

- Sekretarijat je zadužen da na predlog Biroa utvrđuje planove rada i interna administrativna pravila za službenike i ostalo osoblje.
- Zaposleni u Sekretarijatu su na svoje funkcije došli putem konkursa objavljenih u svim zemljama članicama Evropske unije i imaju podjednak tretman kao i radnici Evropskog parlamenta.
- Osnovni zadatak Sekretarijata je da koordinira zakonodavnim procesima i organizuje plenarna zasedanja Parlemanta. Takođe, on obezbeđuje i tehničku i stručnu pomoć parlamentarnim organima i poslanicima Evropskog parlamenta kako bi što bolje vršili svoje dužnosti u periodu trajanja mandata.
- Podrška Sekretarijata u smislu prevazilaženja jezičkih barijera i pružanja usluga prevođenja i tumačenja je od izuzetnog značaja pri svakom parlamentarnom zasedanju.

